

Алп Тўнға – туркий халклар орасида машхур бўлган афсонавий қахрамон ва зот. Унинг номи кадимги туркий ёзувларда, жумладан, "Кутадгу Билиг" асари ва "Шажараи турк" манбаларида зикр этилган. Алп Тўнға ўз замонасида кўркмас саркарда ва мамлакат химоячиси сифатида танилган. Алишер Навоийнинг "Хамса" асарида ҳам Алп Тўнға хакида айрим маълумотлар келтирилган.

Алп Тўнға – туркий халклар орасида машхур бўлган афсонавий қахрамон ва зот. Унинг номи кадимги туркий ёзувларда, жумладан, "Кутадгу Билиг" асари ва "Шажараи турк" манбаларида зикр этилган. Алп Тўнға ўз замонасида кўркмас саркарда ва мамлакат химоячиси сифатида танилган. Алишер Навоийнинг "Хамса" асарида ҳам Алп Тўнға хакида айрим маълумотлар келтирилган.

Афсоналарда Алп Тўнға Афросиёб номи билан ҳам машхур бўлиб, унинг буюк жангчи ва ҳукмдор сифатидаги мавқеи тасвирланади. "Шахнома"да Афросиёб номи билан тилга олинган қахрамон ҳам Алп Тўнға билан боғлиқ бўлиб, у Эрон ва Тўрон ўртасидаги қахрамонларча курашларда иштирок этади.

Алп Тўнганинг номи ва қаҳрамонлиги туркий халқларнинг миллий онгида муҳим ўринга эга бўлиб, у миллий гурур ва қудрат тимсоли сифатида қадрланади. Қайси миллат ва давлат ёзувларида бўлмасин, Алп Тўнга ҳақидаги ривоятлар туркий халқларнинг тарихий хотирасида муҳим ўрин тутди.

Самаркандни қим қургани ҳақида аниқ маълумот йўқ, чунки у қадимги шаҳарлардан бири бўлиб, бир неча минг йиллик тарихга эга. Самарканднинг ташкил топган санаси аниқ эмас, аммо археологик тадқиқотлар шаҳар тарихини қамди 2700 йил аввалга олиб боради. Бу унинг Марказий Осиёдаги энг қадимий шаҳарлардан бири эканини кўрсатади.

Афсоналарга кўра, Самаркандни афсонавий қаҳрамон Кейковус ёки Афросиёб (Алп Тўнга номи билан ҳам машҳур) қурган деб ҳисобланади. Айниқса, Афросиёб номи Самарканд тарихида чуқур ўрин олган: шаҳарнинг энг қадимий қисми бугунги кунда Афросиёб тепалиги номи билан аталади.

Ҳақиқий тарихий манбаларга кўра, Самарканд қадимги Сўғдиёна (Согдиана) давлатида муҳим аҳамиятга эга бўлган. Унинг энг биринчи аҳолиси сўғдийлар бўлиб, уларнинг маданияти ва тиҷорат йўллари Самарканднинг ўсишига катта таъсир кўрсатган.

Самарканд Александр Македонский (Искандар Макдуний) томонидан қилддан аввалги 329 йилда қабт этилган, ва шу даврдан бошлаб шаҳар турли маданиятлар таъсирида ривожланган. Кейинчалик у Туркий, Эрон, Араб ва Мўғул сулолалари ҳукмронлиги остида бўлган, аммо ҳар доим муҳим савдо, маданият ва илм маркази бўлиб қелган.

Абу Муслим тайёрлади